

BUDA-PESTA

28 Sept. st. v.

10 Oct. st. n.

Va eși duminică.

Redact.: strad'a Havas nr.1.

Nr. 39.

Anulu XI.

1875.

Pretulu pe unu anu 10 fl.

Pentru Romaní'a 2 galbeni.

Literatur'a noastră dramatica. *)

In adunarea generala a unei Societăți ~~menite pentru~~ crearea unui fondu, din care mai tardiu sè se póta întemeiá unu teatru nationalu romanu, gândescu, că este fórte la loculul seu a vorbí despre literatur'a noastră dramatica.

Voindu noi a infintiá unu teatru nationalu, afara de cestiunea materiala a causei, trebuie sè ne ingrigimu si de partea ei spirituala.

Nu este de ajunsu sè avemu numai teatrulu insu-si, cu tóte requisitele si cu totu personalulu seu; nisuinti'a noastră mai are sè tinda inca la compunerea unui bunu repertoriu teatralu.

Ma ar fi fórte tristu, de cumva zelulu nationalu contribuindu sum'a ceruta, intr'o di ne-amu pomení, că avemu deja tóte gata; dar ni lipsescu piesele ce sè jóce actorii nostri in teatralu nostru.

Teatrulu ar stá indesiertu. Actorii n'aru puté jocá. Séu celu pucinu aru fi siliti sè represinte numai traductiuni séu celu multu nisce piese facute in pripa.

Deci inca de timpurú avemu sè facemu cele trebuincióse, că in marele momentu, in care vomu vedé realisata dorinti'a noastră, infintiandu-se teatrulu nationalu romanu, sè avemu gata si unu repertoriu.

De timpurú, căci pe cătu este de greu adunarea unui fondu trebuinciosu: chiar asiá se cere unu timpu mai indelungatu si pentru crearea unui repertoriu bunu.

Ómenii de genú se ivescu a rare ori, si pana ce amu asteptá nascerea lor, aru puté sè tréca multi ani in valorile eternitătii. Deci si pana atunce inca trebuie sè lucràm, sè producemu ce ni permitu puterile noastre intelectuale. Nu ni este permisu sè lasàm niçi unu minutu a sborá in neactivitate.

E bine, voindu a incepe sè lucràm la crearea unui repertoriu potrivit, prim'a noastră atentiune este a se dedicá scrutării, déca avemu noi deja macaru unu inceputu de literatura dramatica?

Da, avemu unu inceputu. Durere! unu inceputu fórte modestu.

Primele miscări datéza din timpulu, — candu limb'a romana si-a deschisu calea pe scenele teatreloru improvisate la Iasi si la Bucuresci.

Zelulu nationalu a inauguratu si acolo

*) S'a cetitu in adunarea generala a Societătii pentru fondu de teatru romanu, tienuta la Resitia in 3 si 4 oct. an. e.

teatrulu, mai nainte de a avé unu repertoriu de piese originale.

Astfelu sirulu reprezentatiuniloru in ambele locuri s'a deschisu cu traduceri.

Scen'a romana din Bucuresci se infiintia de catra o societate de patrioti, intruniti sub numea de „Societate filarmonica.“

La fruntea acestei societati se aflau Campinianu Aristia si Heliade. Acestu din urma fu si alesu directoru alu Societatii.

Prim'a reprezentatiune s'a datu la 29 augustu 1834; ér pies'a cu care s'a inauguratu teatrulu romanu fu „Fanatismulu“, drama de Voltaire, tradusa de insu-si Heliade.

In anulu primu se mai jocara urmatóriele piese totu traduse: Regulu si Ermion'a, Aloiulu in flóritu si Britanicu, traduse de I. Vacarescu; Zaira, Amfitrionu, Marino Faliero, Ambii Foscari, traduse de Heliade; Alzira, tradusa de Grigoriu Alesandrescu; Heracliu, de Corneille, — apoi Harpagnon de Molière, Cin'a intre amici, tóte traduse de I. Rosetti; Paulu si Virgini'a de Alfieri, tradusa de C. Aristia; Intrig'a si amorulu, de Schiller, tradusa de I. Campinianu; Badaranulu boeritu, Misanthropi'a si pocainti'a, Jun'i a lui Carolu II, traduse de I. Voinescu; Violenfile lui Scapiu si Amantii magnifici, traduse de C. Rasti; Amalatulu imaginariu si Amorulu doctoru, ambele comedii de Molière, ceea tradusa de Gr. Gradisteanu, ér ast'a de Em. Florescu; Gemenii din Bergam, tradusa de I. Florescu.

Afara de aceste in anii urmatori se mai tradusera si alte piese, dintre cari amintimu una, Angelo si Maria Tudoru, tradusa de C. Negruzzi.¹⁾

Precum vedemu din titlulu pieseloru instirate, literatur'a dramatica — sub conducerea intielépta a lui Heliade — a apucatu indata la inceputu directiunea cea mai buna.

In lips'a pieseloru originale, geniulu celu artisticu alu seu sciù sè afle calea cea adeverata si singur'a conducatória la sublimulu scopu alu unui teatru nationalu.

Elu traduse, si la indemnarea lui mai tradusera si altii, din piesele classice ale literaturii franceze, germane si italiene. Drame si comedii de modelu, cari respandescu gustulu bunului si alu frumosului, cari inaltia virtutea si combatu defectele, cari represinta limb'a in perfectiunea ei, fure primele opere cu cari se inaugura teatrulu romanu.

— Spiritulu lui Voltaire, Corneille, Molière,

Alfieri, planara la léganulu dramaturgiei romane. Dinsii au fostu meniti sè serve dreptu modeluri literatiloru romani, cari aveau pe frunte sarutarea museloru si cari simtieau indemnulu sè faca inceputulu unei literaturi dramatice originale.

Inceputulu dara era bine facutu. Temeli'a secura si morala, edificiulu inca trebuia sè fía durabilu, care sè incante pe toti.

Teatrulu din Bucuresci a si mersu bine la iuceputu, inaintandu si in florindu, desvoltandu gustulu artii adeverate.

In cei doi ani primi se represintara mai alesu tragedii si drame,²⁾ traduse de Heliade, I. Ghica, I. Voinescu, I. Rosetti, Gr. S. Gradisteanu, C. Rasti, S. Capetianu, Gr. Alesandrescu si altii.

Mai tardu inse — spre nenorocire si in contra vointiei lui Heliade — in repertoriu se primira si nisce comedii mai usiore, unele chiar frivole, cari apoi in scurtu timpu stricara efectulu celu bunu alu inceputului atatu de frumosu si laudabilu.

Gustulu celu bunu alu publicului se infecta, spiritele se otravira, si in sfirsitu artea teatrala — care abia se innaltia in catu-va la unu gradu óre-care mai mare — incepu a decadé.

Reprezentatiunea piesei „Misanthropi'a si pocainti'a“ de Molière si tradusa de Ioanu Voinescu, la 1836, mai innaltia érasu vadi'a teatrului si aprinse de nou facti'a musei teatrale romane.

Prim'a drama scrisa si jocata in limb'a romana, fu „Matilda“, de Cesaru Boliacu, care s'a represintatu la anulu 1836. Durere! in diuarele si opurile cari mi-stau la dispositiune la scrierea acestoru sire, nu affu nimica scrisu despre efectulu ce a avutu acésta piesa.

Deci in lips'a altoru notiuni de istoria critica literaria, voiu instrá aice numai titlulu unoru piese originale si numele autoriloru, cari s'au peróndatu pe scen'a romana din Bucuresci, dintre cari unele s'au jucatu si pe scen'a din Iasi, séu numai acolo, ér altele nu s'au represintatu de felu in teatru, ci numai au aparutu, cá publicatiuni separate, séu in diuarele literarie.

Totu la anulu 1836, E. Vinterhalder a scrisu „Triumfulu Amóruului“, la 1842 I. Voinescu „Recrutulu rescamperatu“, la 1844 Baronzi „Eleonora“, la 1847 C. Halepliu „Cumplitulu Amagitu“, la 1849 I. Dumitrescu

¹⁾ Gazet'a Teatrului la pag. 32.

²⁾ Isachar, de Eliade.

„Badea Defterax séu Vreu sè fíu actoru la Iasi.“

La 1850 N. Istrati publicà o drama in versuri, care pe timpulu acel'a facù efectu, reprodúcându-se in „Fóia pentru anima“ din Brasiovu; titlulu acestei piese e „Mihulu“, o trasura din resbelulu lui Ștefanu celu Mare cu Mathi'a Corvinulu.

In anulu 1851 se scrisera urmatóriele piese: C. Halepliu „Saraculu cinstitu“, I. Dumitrescu „Radu Calomfirescu“, A. Pelimonu „Fiulu Mazilului“, T. Strimbeanu „O casatoría.“

La 1852 literatur'a dramatica se inavuti cu aceste lucràri: I. Dumitrescu — „Logofetulu satului“, A. Pelimonu — „Curtea lui Vasilie Voda“ si „Actriti'a de Moldova.“

La 1853 aparù: „Fét'a sub epitropu, comedía de I. M. Bujoreanu, — la 1854: „Pacala si Tandala“, comedía de A. Pelimonu; „Mórtea lui Radu VII de la Afumati, drama de I. N. Sioimescu, — la 1856 „Radu Leonu Voda si ministrii sei fanarioti“, drama de T. Strimbeanu, — la 1857 „Cárlanii“ de C. Negruzzi, — la 1858 „Mateiu Basarabu séu dorobantii si seimenii“, drama de G. Baronzi, — la 1863 „Unu ajutoriu la timpu“, de G. Teutu, — la 1864 „Grigorie Voda“ drama in versuri, in cinci acte“, de regretatulu A. Deparatieanu, „Judecat'a lui Brendusiu“, comedía de I. M. Bujoreanu.

La 1867 se jucara la Bucuresci, precum si pe alte scene: „Domniti'a Roxanda“ si „Resvanu Voda“, drame in cinci acte, de B. P. Hasdeu, — „Vorniculu Buciocu“, drama in cinci acte de V. A. Urechia, — „Stanu Patitulu“, — „Alegatoriu si ginere“, comedii de Pantazi Ghica; — la 1868 Sion a publicatu o comedía intr'unu actu intitulata „Influinti'a morala.“

Totu in acestu anu, D. Bolintineanu a scosu de sub tipariu o seria de drame istorice, scrise mai tóte in versuri, dintre cari aminatescu urmatóriele, càci neavendu-le tocmai tóte la mana, nu le potu citá pe tóte: Dupa batali'a de la Calugareni, Mórtea lui Mihaiu Vitézulu, Ștefanu Voda celu Berbantu, Ștefanu George Voda, si altele vr'o diece.

In anii urmatori se mai jucà la Bucuresci „Oda la Elisa“ si „Balulu mortului“, comedii, apoi „Banulu Maracina“, drama, de V. A. Urechia.

Autorii cari au mai debutatu cu piesele lor pe scen'a din Bucuresci, sunt: Const. Roques, A. Lazarescu, Mihalescu, Pascaly si altii.

Artistulu Millo a inavutitu si literatur'a dramatica cu câte-va bucàti. Cele mai de frunte sunt: „Bab'a Hòrc'a“, opereta, „Mosiu Corbulu“, „Chiritia la espositiunea din Viena“, — „Chiritia in balonu“, cantionete si „Apele de la Vacaresci“, revista umoristica in trei acte, cari tóte au avutu unu efectu fòrte mare.

La 1871 si o femeia a luatú condeiulu de scriitóre dramatica. „Martir'a animei“, drama in cinci acte in acestu anu se represintà.

Totu in acestu anu se jucà la Bucuresci pies'a „Albu séu Rosiu“, comedía intr'unu actu, de scrítoriuulu acestoru sire.

Intr'aceste numerulu pieselorú traduse se urcà. Incependu inca din timpurile mai betrane, intre traducatori si localisatori vedemu pe Baronzi, Voinescu, A. Rasti, Valentineanu, S. Stoica, si pe mai multi.

G. Sionu a tradusu in versuri „Misanthropulu“, comedía in cinci acte de Molière; „Phedra“, tragedía in cinci acte de Racine.

P. Carpu a tradusu din Shakespeare pe „Machbet“, tragedía in cinci acte.

Iacobu Negruzzi ni-a datú traducerile unoru drame de Schiller.

Millo a localisatu o multime de piese, comedii francese; ér in timpulu din urma M. Pascaly a facutu unu repertoriu intregu de comedii francese, traduse tóte de dinsulu.

Aice la noi, dincóce de Carpati, avemu pucine de insemnatu. Neavendu noi inca unu teatru, a lipsitu pan'acuma indemnulu pentru cei chiamati de a pasí pe acestu terenu literariu.

O drama in trei acte, „Tribunulu“ de I. A. Lapedatu; o comedía intr'unu actu, intitulata „Rapirea Sabine“, de M. Mircescu; câte-va comedii de subscrisulu; traductiunea dramei „Emilia Galotti“ de Lessing, trad. de I. G. Baritiu, si alte traduceri mai merunte, éta totu ce avemu noi pe acestu terenu.

Nunc venio ad fortissimum virum.

(Finea va urmá.)

Iosifu Vulcanu.

Picatur'a si Provedinti'a.*)

Picatur'a.

Pana candu sè fiu totu mica
Si sè tremuru intr'o frica,
Ca o lacrima tacuta
Dintr'unu ochiu plangendu cadiuta,

* Acésta poesía frumósa o reproducemu din „Vocea Coruluiului.“ Red.

Sè me svèntu incetisioru
Fara viétia si amoru !

Asiu dori sè zacu mai bine
Intre genele blondine
Unei tinere copile
Cu doi ochi ca de zambile,
Cá unu margaritarelu
Intr'o tórta de inelu.

Cá o mandra stelisióra,
Cá o dalba lacrimióra,
Sè adormu pe ochiu-i dulce,
Cându ea vine sè se culce,
Chiar de m'ar secá pe locu
Ochisiorulu ei de focu.

Asiu dori sè fiu sub sóre
Róu'a dilei de pe flóre,
Cá sè-mi curga viéti'a lina
Cá o unda cristalina
Legánata de zefiri
Pe crini dulci si trandafri ;

Si candu sórele 'n taría
Mi-ar suride caldu si mie,
Sè me 'naltiu p'o radia-aurina
Cá o spuma de lumina,
Din splendórea lui sè sorbu
Si in sinu-i sè m'absorbu.

Asiu dori pe fruntea-Aurorii
Sè fiu noru si eu ca norii,
Sè dispunu de ploi, de bóre,
De furtuni si de ninsóre,
Sè dispunu intr'unu cuventu
D'o putere pe pamentu.

Cà-ci asiu face-atunci sè plóe
Numai focuri si vapae
Pentru câte fiare rele
Sugu din viéti'a tierii mele;
Numai pentru luptatori
Asiu plouá sè crésca flori.

Asiu dori intr'asta lume
S'am si eu unu mandru nume,
Sè ajungu unu riu mai mare,
Unu torentu, unu lacu, o mare,
Ce s'ar duce prin Carpati
Se unésca frati cu frati.

Cá sè facu sè mai lucésca
Pe corón'a romanésca
Siepte stele logoste
Din trecutul tierii mele,

Care conducea 'ntr'astu plaiu
Mandrulu steagu alu lui Mihaiu.

Dar, vai ! Dómne, cum potu óre
Dintr'o lacrima de flóre,
Dintr'unu stropusioru de róua,
Dintr'o unda séu din dóua,
Sè ajungu si eu unu riu
Séu macar unu micu periu !

Provedinti'a.

Cu vointia si rabadare
Und'a mica-ajunge-o mare;
Cresce dar prin infratire,
Cà-ci tari'a stà 'n unire:
Stropu cu stropu de vei uní,
Mane ér te vei marí.

G. Baronzi.

Balconulu duplu.

— Novela de P. Juillerat. —

(Urmare.)

— Cei rei inca au momentulu loru virtuosu, — respunse Durosay. Acest'a hotarire nu se póte stramutá nici de catra marquis'a, de cumva nu voiesce sè uite respectulu datoritu memoriei parintelui seu, si de cumva nu voiesce sè-si frânga juramentulu. A dóu'a cauza este, cà, Bourcel tienea préd'a sa dreptu jocareia, si doriá sè védia langa sine acésta durere via, acestu simbolu alu suferintiei, asupra caruia dinsulu si-facea cu placere studíile sale psihologice. Pe scurtu: Dómn'a Bourcel, nesciindu unde sè se mai întórca, a dusu caus'a inaintea tribunalului si a inceputu procesu.

— Si ea va castigá, — dise adjunctulu.

— Dóra, Florence, dóra. Marquisulu e rafinatu, istetiu. Elu nu-si vatema femeia decátu numai intre usile inchise, nu o insulta decátu numai in presinti'a unoru ómëni, cari nu-lu voru tradá.

— Miserabilulu! — sioptì tinerulu.

— Ma este de temutu, cà nici unu martoru nu va adeverí cuvintele sacrificiului.

— Ast'a e cu putintia.

— In actele cetite de tine este óre documentata cu martori celu pucinu una insulta a ei?

— Nu este.

— Asiá dara succesulu este indoiosu.

— Marquis'a si-ar pierde procesulu? Asta ar insemná sè ne indoimu in Provedintia.

— In Provedintia nici decátu, ci in jude-

catori. Inse Dómn'a Bourcel mai voiesce sè faca o incercare cu barbatulu ei, o incercare — dupa parerea mea — fara rezultat. Numai dupa intrebuintiarea tuturor cuvintelor ale amorului voiesce dins'a a recurge la medilócele legale. De óre ce inse cancelari'a inca e desiórta si mai avemu câte-va momente de singuretate, mi-place Florence, sè-ti adresezu o intrebare.

— Poftimu, iubitul meu principalu.

— Si respunde-vei?

— Fara indoieála.

— De cumva ti-va placé.

— Stau la dispositiunea dtale.

— De unu timpu incóce esti distrasu si morosu; tu lucrul multu si suspini si mai multu.

— Dta te ingrigesci fara cauza.

— Dóra te dóre ceva?

— Nu, iubitul meu principalu.

— Dóra ai datorí?

— N'am nimicu.

— Nu esti bolnavu?

— Me bucuru de cea mai completa sanetate.

— Asiá dara ai dureri de anima?

Adjunctulu nu respunde; o rosiétia slaba cuprinse fati'a lui.

— Eu nu te intreb, Florence; nu dorescu sè sciu ceea ce voiescu sè-mi povestésca ómenii; dar déca esti in positiune neplacuta, gândesce la mine, càci n'ai mai bunu prietenu decâtu eu.

— Dta esti uniculu meu amicu, — dise tinerulu, stringându cu focu man'a lui Durosay, care o strinse asemenea.

— Inainte de a me face advocatu si eu am fostu tineru, si am simtítu amorulu ca altii, séu dóra mai bine.

Si betranulu scóse unu suspinu destulu de lungu, ca in acela sè sé póta vedé suvenire, compatimire, si mai cà si durere.

— Si eu am luat parte atunce pe timpulu meu. Odata dóra ti-oiu povestí, déca vei fi indugentu.

— Ti-promitu inainte.

— Si acuma, amice, déca ai trebuintia de bani, iá din pung'a mea; déca ti-trebue svatu, mangaiere, cere din anim'a mea; nici un'a, nici alt'a nu va fi inchisa inaintea ta nici odata.

— Ti-multiamescu! ti-multiamescu!

— Florence cadiù in grumadii lui Durosay, si câte-va mominte ei remasera astfeliu imbratisiati. Advocatulu cu man'a lui sbircita sterse ochii sei de lacrimi.

— La draci! — murmurà elu, — dóra am si plansu. Pastréza acestu secretu, Florence, nu me tradá! Déca cei din palatu aru aflá, cà Durosay, decanulu advocatorulu, Nestorulu biroului, s'a uitatu de sine pana la lacrimi, Dómn'e! ce torentu de satira m'ar intimpiná! Mi-asiau perde renumele!

Betranulu se rentórse in cancelari'a sa.

IV.

Florence a sieditu deja aprópe de doi ani intr'o casa spatíosa, dar singuratica a suburbiului Saint-Germain. Locuinti'a lui dara se aflá departe de cancelari'a, dar departarea acés-t'a, din punctu de vedere sanitaru, i erá mai folositoria, decâtu neplacuta. Pentru cei ce lucra siedindu, preambarea este ca cepulu de asecuratiune la masinele cu vaporu: opresce descompunerea.

De alta parte, adjunctulu advocatulu gasì in acestu patrariu de orasiu intrunite tóte cerintiele isolatiunii, cari conviniau mai bine inclinatiuniloru sale naturale, si corespundeau mai bine datineloru lui din copilaria.

Locuinti'a lui se aflá in etagiulu alu treile alu unei case de exterioru modestu, cu ferestile catra strada, arangiata conformu gustului seu. Acést'a constá din o antisiambra, o sala de prandire, o odaia de dormitu si din unu salonu de primire, unde avea datin'a sè lucreze, si a carei unica ferésta se deschidea spre unu balconu impartitu in dóue prin o grathia de feru, din care cauza dinsulu nu intrebuintiá balconulu singuru.

Odaia lui nu erá inzestrata nici de unu stelagiu decoratu, de vr'unu sicríu séu de vr'unu vechiu tapetu de parete. Totu mobiliariulu erá facutu din bradu, obdusu cu pele si presnit, dar lucratu cu gustu si cu grige; perdelele, atátu vér'a câtu si érn'a, erau din muselin albu; pe pareti atêrnau câte-va copie ale unoru tablouri de Van Dyk, Murillo si Rembrandt, intre ele portretele lui Ary, Schäffer, Delaroché, Vernet Horace si Ingrés, in taiatura de otielu. In fine unu pianu folticosu, sonoru, din fabric'a lui Erard, formá decórea suprema a locuintiei simple, dar bine provediute.

Spesàrile adjunctului advocatulu si gustulu lui nu se conformara schimbàriloru modei. Luxulu lui constá in flori. Eldoradulu, fal'a lui, erá balconulu. Pastorasiulu nici in acésta stramutare a lui nu uitá amicele lui de odinióra.

Ne mai putendu, cá mai de multu, a cresce florile in pamentulu loru naturalu, acuma a

incercatu a le transplantá aice. Lipsindu-le de ventu, sóre, róua si libertate, le inchidea in inchisóre dimpreuna cu sine.

Diminéti'a, mai nainte de a merge in oficiulu seu, ultimulu seu adio, ultim'a sa privire fu a floriloru; la rentórcerea sa inchinà prim'a sa privire, primulu seu cugetu, floriloru.

Tóta fiinti'a lui fu cuprinsa de o singura idea, càci preocupatiunea cuprinde intregulu omu. Actorulu e condusu de aplause, ministrulu finantieloru de buna-stare, ostasiulu de gloria, diplomatulu de respectu, oratorulu de poporalitate.

Florence erá condusu de flori.

La mutarea sa aice, locuinti'a vecina, care din caus'a positiunii sale curióse, zacea paralelu cu a lui, inca erá desiérta. Celu pucinu asiá gândea adjunctulu advocatialu, càci elu nu audí nici unu sgomotu, si balconulu comunu erá golu.

Acestu balconu duplu, facutu din pétra si din feru tornatu, ocupá a patr'a parte din fatiad'a edificiului.

Intr'o séra de iuliu, venindu mai tardiu a casa decâtu cum avea datin'a, candu intrà in gradin'a sa pendentă, Florence fu suprinsu nu pucinu prin mirosulu, care strabatea din vecini, si care pan'atunce i erá necunoscutu.

Dupa pucina privire in giuru de sine, elu observà, cà pustihetatea vecina in decursu de câte-va óre a inverditu frumosielu. Hêrburi de flori, vase de felurite forme si marimi ocupara coltiurile inca diminéti'a góle ale balconului, si in hêrburi se aflau nesce flori parte vescedite, parte in florinde, decorate si bine in-grigite.

Alegerea si arangiarea acestei grupe parfumóse si verdi dovediá delicatetia, o istetîme admirabila si unu gustu innaltu, intr'atât'a, încátu nu erá cu putintia a nu recunósce urmele manei femeiesci.

Asiá dara Florence avea o vecina.

Din minutulu acest'a viéti'a adjunctulu advocatialu deveni mai confusa. Florile lui câstigara mai multu o rivala, decâtu sora; si déca le inchinà o atentiune dupla si le udá mai diligentu, nu facea acést'a numai pentru motivulu, cà florile sunt ale lui, nu-lu indemnà nu-mai interessulu personalu si placerea sa.

Fara a schimbá in esintia simpathi'a sa, atentiunea lui se micsiorà, de si nu scadiu in-grigirea lui.

Revist'a désa se conturbà, si a trei'a parte a priviriloru sale gasi punctu de repausu in

vecini. Sermanele flori, in locu de a servi cá scopu, devenira mijlóce!

O vecina, care in diminetile de primavéra petrece la ferést'a sa, care la apusulu din véra stà cotita acolo, pe care dilele intunecóse de érna o amagescu la ferést'a, si care tómn'a are-dica cu unu degetu o cretiea a perdelei sale, — o astfelu de vecina, cu tóte cà vocea ei este pucinu sonóra, fati'a-i nu pré placuta, si manile-i nu pré frumóse, de securu nu stêrnesce pucina interessare in locuitorii din giuru.

Dar o vecina, a carei voce nu se póte audi intr'unu anu timpu intregu, a carei ferést'a e incuiata hermeticesce, perdéu'a lasata in josu, si care numai prin acea retragere secreta se tradéza, in care se ascunde; care tocmai cu atât'a grige se tine ascunsa, cu câtă altii se aréta pe sine, care plantéza vióla, lilie si lacrimióre, o astfelu de vecina de securu esercitéza o inriurire mai mare a supra etagiuriloru in-vecinate.

Ceea care se aréta, e atragatória; care se ascunde, e iresistibila; un'a e cocheta, alt'a cuceritória; un'a e capritiósă, alt'a pasiunata; un'a culege spicele successului, alt'a secera in-vingere; un'a turbura capetele, cealalta face sufletele sè viseze.

Florence dara visá diu'a si nóptea despre vecin'a sa, si deja mai cà se infrase intre ambele balcóne o conversare muta, in care florile erau literile si spiritele, caus'a si ocasiunea.

Candu tiner'a lonca iericana se imbratisiá cu florile necunoscuteti, nu erá óre si sufletulu loru p'ací sè face acést'a? Si totusi Florence nici odata nu o vediu pe acésta vecina.

Odata, candu elu se rentórise grabindu, spre a cautá o scrisóre uitata a casa, la ferést'a de jumetate inchisa de perdele elu zarí o mana fina si alba, asemenea a unei statue antice.

De alta-data elu observà nisce piciorutie mici, cari calcara pe balconu, dar la apropiarea lui ele se retrasera numai decâtu, unu piciorasiu ca a Cenusiotchei, si care, durere! nu-si perdù papuculu ei celu micu.

In o séra ferést'a balconului in momentulu acel'a se inchise, in care dinsulu esi. Elu audi susurarea hainei de metasa, si in mirosulu floriloru se mestecà unu parfumu nehotaritu, si susuarea rochiei si parfumulu i produsera o iritatiune neindatinata.

In butulu tuturoru intrebàriloru sale precaute, Florence nu putù sè afle nimica positivu despre vecin'a sa. Unu piciorasiu abiá vediutu, capetulu manei de jumetate acoperite, unu par-

fumu placutu, fu totulu, ce sciù in decursulu lungei sale vecinatàti; si dupa o nisuintia de cincispre-diece luni, Dómnne câtu de micu e rezultatulu acest'a.

Dar in butulu acestoru urme slabe, fantasi'a adjunctului advocatialu crescea fórte. Cu ajutorulu aceloru presemne atâtu de nedeterminate fantasi'a lui creá unu idealu cu atâtu mai completu, încâtu nimica prosaicu, nimica realu nu-lu impededá intru aceea. Dar apoi o natura a lui Florence, unu temperamentu atâtu de iute, n'avea multa trebuintia sè devina iritatu.

In timpulu acest'a s'a inceputu processulu de despartire alu marquisului Bourcel si alu sociéi sale.

Acésta femeia, atâtu de tinera de ani, si atâtu de betrana in dureri, cá Phana, pe care destinulu asiá de tare o torturá, si care erá atâtu de curagiósa, in primulu momentu avù inriurare a supra tinerului. Studiarea mai adanca a causei, si detaiurile povestite de Durosay, facura impressiunea acést'a si mai vía, mai durabila.

Odata deja adjunctulu advocatialu convenì cu marquis'a, candu acést'a — esíndu de la advocatulu — mergea in josu pe scara. De si erá tardiu, si fati'a femeii tinere fu acoperita de unu velu desu, vederea lui Florence consunà completu cu idealulu seu. Intemplarea i-a creatu o rivala nóua in vecinetate. Florile fure resbunate.

Inse Florence voiá sè liniscésca ingrigirile sale, si din caus'a acést'a supuse sufletulu seu la cura homeopatica. Ca sè vindece ran'a causata din intemplare de Phana, inca o marì prin aceea facuta de necunoscut'a. Voindu a se usiorá de impressiunea marquisei, care de si se aflá numai in germene, dar crescea iute, si rapindu-lu catra desperatiune, fara indoiéla l'ar fi ingramaditu cu chinuri sufletesci, — elu hotarì a stramutá simpathi'a lui pentru vecin'a sa, in câtu va puté, in amoru, in inclinatiune platonica.

In astfelu de impregiuràri se aflá Florence, parasindu sér'a cancelari'a sa.

Trecéndu de-a lungulu pe malulu Seinei, zarì o prevalía de flori. In ferést'a din laintru statea unu cyclamenu, a carui frundie frumóse aduceau in ispita nu numai pe iubitoriulu de flori, dar inca si pe acel'a, care se insufletiesce mai putinu pentru de aceste.

A-lu vedé, a-lu admirá, si a-lu cumperá, tóte aceste fure opulu unui momentu pentru tinerulu adjunctu advocatialu. Tinendu

cu triumfu flórea, sosì elu a casa la locuinti'a sa.

Asiedíendu-si óspele nou intre cei vechi, elu zarì reflectandu-se pe balconulu invecinatu o lumina slaba. Acésta aparitiune nu trecù neobservata.

Florence incepù a o scrutá mai de aprópe. In adeveru, prin perdéu'a lasata josu se stracurá o radia palida. Tinerulu nostru luá iute in mana cyclamenlu, si cá sub impressiunea unei inspiratiuni repentine, trecéndu ferulu balconului, si-intinse man'a si asiedià hêrbulu cu flóre pe balconulu necunoscutei. Facéndu acést'a, elu se retrase fara nici unu sgomotu. Ceriulu erá neguros, ventulu nordu-vesticu suflá tare; elu se culcà, si hotarì, cà va uitá pe Phana si se va ocupá numai de vecin'a sa, care de dupa tóte póte sè emuleze cu marquis'a in frumsetie, rang, de si in nerorocire nu, si cari in privinti'a neatêrnàrii dóra se afla in positiune mai avantagiósa decâtu dómn'a Bourcel. Apoi adormì, si dormì somnulu tinerului, care in decursu de trei-dieci si siese de óre n'a fostu in patu.

In alta di, candu se desteptà, erá tardiu. Cu iutiéla mare sarì din patulu seu, se apucà de imbracatu, fugì la balconu si deschise perdelele.

Oh! suprinde! Oh fericire!

Toemai langa ferésta se inchiná o iedera frumósa, si vediendu fragedele ei la ferésta, de care frundiele sale se loviau cu gratia provocatória, se putea intipuí, cà voiesce se cunósca pe noulu seu stapanu.

V.

Intr'unu patu cu cerime, arangiatu cu multa bogatia, de pe care se intindu nesce valuri de stofa, zace unu barbatu de frumsétia nedisputabila. In odaia o lampa de nópte revérsa radiele sale, cari jóca pe decoratiunile aurie ale plafondului, si facu stralucite petrile de acolo. Perdele duple apera de frigu, sóresi de sgomotulu din afara, pe celu ce dórme, carele in butulu luxului ce-lu incungiura, nici decâtu nu se bucura de unu somnu pacinicu.

Vediendu sprincenele lui trase la olalta, nàrile lui miscande, si budiele-i gatite spre surisu sarcasticu, indemnau pe ori care privitoriu a crede, cà celu ce dórme e torturatu de unu somnu neplacutu séu o vedere durerósa.

(Va urmá.)

S A E O N U ?

Adunarea de la Resitia

a Societății pentru fondu de teatru romanu,

tienuta in dilele de 3 si 4 octomvre a c. a reesitu forte bine, si a fostu un'a din cele mai frumoșe adunări culturale câte amu avutu noi Romanii.

Inteliginti'a si poporul nostru din acele părți romantice au facutu tôte, că adunarea sè fia dèmnă de sublimulu scopu alu societății.

Interessarea si activitatea eră generala, si toti se preparau că la o serbatóre.

Si in adevèru, adunarea acést'a a fostu o frumoșă serbatóre, din inceputu si pana 'n fine.

Inceputulu s'a facutu inca in 2 octomvre. Comitètu Societății, represintatu de asta-data numai prin secretariulu seu, dlu Iosifu Vulcanu, sositu in acea di la 11 óre a. de médiadi pe calea ferata la Bogsia montana, fu intimpinatu la gara prin o deputatiune numeroșă, in fruntea careia parintele asessoru consistorialu Botosiu rosti unu frumosu cuventu saluatoriu bine simtitu, la care secretariulu comitetului respunde in asemenea termini.

Apoi deputatiunea, dimpreuna cu dlu Iosifu Vulcanu, carele eră insotitu si de onorab. dómna socia, merse in orasiu, unde i asceptá primirea ospitala a dlui deputatu Stefanu Antonescu.

Dupa prandiulu la 3 óre si jumetate sòsi o deputatiune mare a inteligintiei romane din cerculu Resitiei, si in numele ei dlu deputatu Iuliu Petricu salutá pe represintantele comitetului prin o cuventare alèsa si bine pronunziata, invitandu-lu a continuá caletori'a pana 'n orasiulu unde s'a decisu a se tiené adunarea.

Dlu Iosifu Vulcanu, adancu emotionatu prin acést'a distinctiune, respunde, că o primesce facuta — nu persònei sale — ei barbatiloru ilustru, cari se afla in comitetu si pe cari are onórea a-i represintá acuma.

Apoi intrég'a societate plecà la gara, unde erà deja pregatitu unu trenu separat, compusu de vagóne deschise si inzestrate cu frundie verdi. Unu publicu numerosu din Bogsia se insoti, tinerimea entusiasmata intonà unu cantecu, si — între esclamatiiunile de „Sè traisca“ a numerosului poporu adunatu la gara — trenulu plecà.

O cale din cele mai romantice duce din Bogsia pana la Resitia. O vale ce se incovóia in drépt'a si in stang'a, incungiurata de ambele părți prin déluri istorici, e conducători'a liniei ferate, — presintandu la totu momentulu tablouri din cele mai pitoresci si romantice.

Caletori'a de o óra trecù inte si pe la 5 óre aparù Resitia, situata bizaru in cóstea délului si intindindu-se in siesulu plinu de fabrice.

Mai multe sute de ómeni asteptau la gara. Dupa sosirea trenului, dlu secretariulu alu Societății calei ferate Diaconoviciu, in fruntea multimii, salutá pe represintantele comitetului in numele Resitieniloru, caruia salutatululu i respunde viu, aplaudatu de entusiasmulu generalu.

Intr'aceste sòsi din Lugosiu corulu vocalu romanu, cu patru-spre-diece carutie, cincii-dieci si trei de persòne.

Inca in sér'a aceea acestu coru vocalu dete o represintatiune teatrala, jocandu oper'a comica intitulata „Javotte“, tradusa in romanesce. Atátu music'a pré frumosu esecutata, câtu si joculu artisticu, ne-a pusu in starea de a uitá, că ne aflamu in unu teatru de diletanti, ei intr'unulu de artisti de profesiune. Efectulu a fostu mare si entusiasmulu a ajunsu la culme. Inse timpulu nu-mi permite a zugraví acuma impressiunea facuta a supra publicului; credu inse, că in nrulu viitoriu — de nu eu, dar altulu va servi cetitórielorulu acestéi foi unu raportu specialu.

Adunarea se deschise la 3 oct. aclamandu-se presiedinte ad hoc dlu deputatu Iuliu Petricu.

Pe nrulu venitoriu voiu tramite processele verbale ale adunării. Acuma anticipu numai atât'a, că numerulu publicului s'a urcatu la trei sute, in care salutaru cu bucuria si o frumoșă cununa de vr'o patru-dieci de dame, câte nici la o adunare romanésca nu s'a vediuu tinea.

Adunarea viitória se va tiené la Lugosiu, unde cei 53 presinti Lugosieni cu mare entusiasmu invitara Societatea.

Romanii din Bogsia invitara inca de acuma adunarea in 1877 la ei. Unu semnu viu si acest'a de interessarea inteligintiei nóstre pentru acést'a Societate.

Si in fine, dupa ce se decise a se tiené adunarea la Lugosiu, mai vini unu telegramu de la inteliginti'a romana din Abrudu, prin care viitória adunare generala se invitá acolo.

Mai amintescu, că in sér'a prima se tienù unu balu frumosu, despre care mai pe largu asemenea in nrulu viitoriu.

Incheiandu-se adunarea, se dete unu banchetu splendidu, la care participara la vr'o 100 de persòne, petrecèndu veselu si rostindu-se mai multe toaste.

Schitiele aceste defectuóse aru fi si mai mance, de cumva n'asiu mai insemná pe scurtu, că s'au facutu mai multe excursiuni cu calea ferat'a intre muntii romantici, cu trenuri separate, si că s'au cercetat fabricele de feru, despre cari buerosu asiu scrie mai pe largu acuma, inse — post'a pléca.

Tramitu acuma spre publicare raportulu comitetului si alu cassariului.

Raportulu comitetului.

Onorabila adunare generala!

Raportulu nostru, de si nu este pré imbucuratori, totusi nici descurangiatoriu nu este.

Fondulu Societății nóstre n'a crescutu in anulu trecut, precum amu fi doritu, si precum ar fi trebuitu sè crésca, conformu nisuintelorulu nóstre.

Cei mai multi membrii ai Societății, cari se afla in restantia cu capitalu, interesse si tacse, n'au satisfacutu deobligamentulu lor, de si au fostu invitati in organulu oficialu alu Societății, adeca in „Familia.“

Cu tôte aceste inse numerulu membriloru s'a in-

multitu cu 38 ordinari si 12 ajutatori, ér fondulu s'a sporitu cu 774 fl. 74 cr., precum se va vedé mai pe largu din raportulu dlui cassariu.

Inmultirea pré cu 'nctulu a membriloru Societătii si sporirea fara rezultatulu doritu a fondului, au stêrnitu mai de multe ori discussiuni intre membrii comitetului, relative la inaintarea mai imbucuratória a acelora, — si de aceea comitetulu, in siedinti'a sa de la 15 augustu a. c. a ascultatu cu complacere propunerile facute in privinti'a acést'a de cassariulu, dlu Ioanu cav. de Puscariu.

Aceste propuneri se resuma in urmatóriele :

„Tacs'a de membru fondatoru sè se reduca la sum'a de 100 fl., ér tacs'a de membru ordinaru la 5 fl. pe anu.“

Comitetulu desbatendu aceste propuneri, de si commembrulu dlu V. Babesiu ar fi doritu, cá tacs'a membriloru fondatori sè fia 200 fl., le primi, cu acelu adausu din partea dlui Babesiu, cá si aceia cari garantéza fondului 50 fl., in numerariu séu in obligatiuni cu vinitu securu de 5%, sè fia considerati cá membrii ordinari, pe tóta viéti'a loru.

In urmarea acesteia dara statutele Societătii nòstre inca au a se modificá, si a nume Capulu II, care califica pe Membrii Societătii, ar suná astfelu :

„§. 4. Membrii Societătii sunt :

a) *fondatori*, cari dau fondului, odata pentru totu-de-una, celu pucinu o suta de florini v. a., in bani gata séu in obligatiuni de statu, séu in obligatiuni private ipotocate realu cu 5% interesse anuale, pe langa amortisatiunea capitalului si platirea intereselor, celu multu in 10 rate anuale, deoblegandu-se pe sine si pe urmatorii sei la acést'a ;

b) *ordinari*, cari : 1) séu garantéza fondului 50 fl., in numerariu séu in obligatiuni cu vinitu securu de 5%, — acesteia se considera cá membrii ordinari pe tóta viéti'a loru ; séu 2) cari se deobléga in list'a de subscriptiune séu in epistola cu subscrierea numelui seu propriu, d'a platí fondului o tacs'a anualá de 5 fl., — acestia se considera de membrii ordinari actualminte numai pe anii pentru cari au platitu tacs'a. De aceea indata cu incetarea platirii tacsei, incéta d'a fi membrii Societătii, si se voru puté primi de nou in seri'a membriloru ordinari, numai déca pe langa nóu'a tacs'a au depuratu celu pucinu si trei rate restante, séu — fiindu cu mai pucini ani in restantia — tacsele pe anii restanti ;

c) *ajutatori*, cari contribuescu mai pucinu decâtu se recere d'a puté fi insirati intre membrii fondatori séu ordinari.“

Comitetulu, la primirea acestoru modificatiuni, a fostu condusu de motivulu, cá astfelu sè se póta usiorá intrarea câtu mai multora in sirulu membriloru Societătii si asiá sè se mijlocésca si sporirea fondului in mesura mai mare, — dar totu-odata a consideratu, cá prin primirea loru s'ar usiorá si simplificá multu administratiunea.

A le motivá mai pe largu aice, nu este trebuintia, cáci dupa raportulu dlui cassariu vomu dá cetire in acésta adunare si comitivei acelu raportu, in care tóte aceste propuneri sunt basate pe motive speciale.

Comitetulu dara, conformu decisiunii sale, recomanda atentiunii onorab. adunári generale aceste propuneri fórte esentiale, si o róga a le predá comisiunii pentru propuneri, cá aceea presintandu in siedinti'a de

mane unu raportu a supra loru, sè se desbata aice, si-apoi — in casulu primirii loru — comitetulu sè le aduca la cunoscenti'a ministeriului de interne spre a probare.

Dlu cassariu a mai facutu propuneri si relative la administrarea fondului, — cari asemene fiindu cuprinse in comitiv'a raportului dsale, aice nu le repetimu. Constatámu numai, cá comitetulu le-a primitu in unanimitate, si in urmare róga adunarea a transpune si aceste comisiunii respective pentru purcedere ulterióra.

Comitetulu se simte datoriu a aduce tributulu recunoscentiei sale unui bunu flui alu natiunii. Ioanu Gallianu, fostu preotu romanu gr. c. in T. Sarvadu, murindu de curendu, a facutu unu legatu si in folosulu fondului acestei Societăti. Pertractarea lasamentului s'a tinutu in 31 iulie, inse comitetulu a primitu insciintiarea oficiala numai in 4 augustu, si astfelu n'a pututu fi represintatu la acea pertractare. Deci, facéndu cunoscutu acést'a respectivei judecatorii cercuale, a rugatu-o pentru assecurarea legatului. Sum'a legatoria, precum se vede si din copi'a testamentului aice alaturatu alu repausatului, este 300 fl. Comitetulu nu va intardiá a face pasii ulteriori pentru incassarea acestei sume, — dar si pan'a-tunce si-esprima recunoscenti'a pentru acestu actu filantropicu, dictatu de celu mai curatu simtiu nationalu.

Resitia 30 oct. 1875.

Iosifu Vulcanu,
secretariulu comitetului.

Raportulu cassariului

despre fondulu pentru teatru romanu pro 1874/5.

Intrare.

A. Fondulu efectivu.

I. Dupa ratiociniulu de dato Oravitia 26 Sept. 1874 alaturatu sub I. /. starea fundului efectivu érá atunci, a) in bani gat'a 5170 fl. 1 cr. ; b) in obligatiuni de statu, valóre nominala 600 fl., sum'a 5770 fl. 1 cr.

II. De atunci incóce a mai incursu, dupa list'a membriloru si socotél'a incheiata in Oravitia la 27 si 28 Sept. 1874 sub II. /. si list'a offertelor benevole de acolo sub III. /. s'au adunatu in bani 252 fl.

III. Dupa adeverinti'a presiedintelui, de dato Oravitia 28 Sept. 1874 sub IV, s'au cástigatu si s'au primitu de la balulu arangiatu in Oravitia 172 fl.

IV. Dupa cum arata estrasulu protocolului de evidentia a taxelor sub V. /., in decursulu anului acestuia au incursu la fostulu Casaru int. D. Iosifu Vulcanu si s'au primitu la 29 iuliu 1875 de noulu Cassariu I. Puscariu : a) dóue rate de taxe de la Vinc. Popu 12 fl. ; b) o rata de la D. Vasile Catoca 6 fl. ; c) se mai adauge taxa curenta a Dlui I. Puscariu 6 fl.

V. Dupa notele bancei de escomptu sub VI si VII s'au incasatu, dupa 13 Cupone semestrale de la obligatiunile de statu pentru desdaunarea pamentului 19 fl. 42 cr. si 7 fl. 28 cr., suma 26 fl. 70 cr.

NB. alu 14-a Cuponu fiindu intr'acea uua obligatiune deja sortita nu s'a platitu.

VI. Un'a obligatiune pentru desdaunarea pamentului Nr. 8778 din Ungari'a fiindu intr'alu doile semestru sortita s'au platitu, dupa cum arata nóu'a bancei de

escomptu sub VIII %, cu 104 fl. 60 cr., din cari bani s'a cumperatu alt'a Nr. 3288, in valóre nominala asemene de 100 fl., dupa cum arata not'a bancei de escomptu sub IX, cu 84 fl. prin urmare a remasu pentru fundu unu câstigu de 20 fl. 60. cr.

VII. Dupa not'a institutului de creditu „Albin'a“ din 2 Augustu a. c. Nr. 1825 sub X. capitalisandu-se interesele de la banii elocati acolo pana la 30 iuniu a. c. s'au adausu la fondu 380 fl. 94 cr.

VIII. Scotiendu-se acuma din sum'a intratelor cu 6646 fl. 25 cr. sum'a esiteloru cu 101 fl. 50 cr. Remane fundulu efectivu in suma de 6544 fl. 75 cr.

IX. Acést'a suma dupa cum se vede din aci sub IX alaturatulu extractu consta in urmatórele efecte depuse in Cass'a Wertheimiana a fundatiunii lui Gozsdu, anume:

a) in 4 obligatiuni ungare pentru desdaunarea pamentului à 100 fl. Nr. 3288, 13689, 13813, si 13834 si in 3 ardelene Nr. 12825, 12835, à 50 fl. si 41610 à 100 fl. peste totu in valóre nominala de 600 fl.

b) in 3 libele de inlocare la institutulu „Albina“, anume:

1) Nr. 101/873 despre 5279 fl. 1 cr.

2) Nr. 314/874 despre 200 fl. — cr.

3) Nr. 495/875 despre 380 fl. 94 cr.

c) in bani gata:

1) la cassariulu in bana gata, cari fiindu numai acuma adunati, se voru elocà cu cea mai de aprópe oca-siune 69 fl. 80 cr.

2) la secretariulu asociatiunii, pentru spesele Cancelariei 15 fl.

Suma de susu preste totu 6544 fl. 75 cr.

B.) Fundulu in promisiuni.

X. 1874 Sept. 26. Dupa tienutulu raportulu de la Oravitia sub I. Capitalulu din promisiuni consta:

a) in floreni 13561 fl.

b) in franci 1200 fr. à 40 cr. 40 cr. 480 fl.

XI. 27 Sept. Dupa list'a III de la Oravitia s'au mai datu 2 oblig. private à 100 fl. si 2 oblig. private à 50 fl. 300 fl. Sum'a 14341 fl.

XII. 27 Sept. Acést'a consta, dupa cum se vede din actele adunantieloru gen. din trecut in Conv. XII.

1) in o epistola de la 1870 cu rest. 1200 fr. 480 fl.

2) in 3 epistole din 1871 „ „ „ „ 6000 fl.

3) in 4 obligatiuni private de la 1872 400 fl.

4) in 3 „ „ „ „ 1873 230 fl.

5) in 4 „ „ „ „ 1874 300 fl.

6) Dupa cum arata protocolulu de evidentia a membriloru ass. sub XIII. in Capitale, interese si tacse promise in listele de subscriptiune 6931 fl. Sum'a totala 14341 fl.

XIII. Déca aceste promisiuni aru fi realizavere si s'aru puté sumà la Capitalulu efectivu in susu aretatu cu 6544 fl. 75 cr., sum'a fundulu peste totu ar face 20,885 fl. 75 cr.

Esire.

1. 1875 29 iuliu. In urma conclusului adunàrii generale din Oravitia s'au scosu remuneratiunea fostului cassariu si secretariu D. Iosifu Vulcanu, dupa cum arata Cvietanti'a sub A) 100 fl.

2. 1875 29 iuliu. Dupa not'a aci alaturata sub B)

noulu Cassariu a facutu espense pentru administrarea Cassei 1 fl. 50 cr. sum'a 101 fl. 50 cr. —

Budapesta in 8 aug. 1875.

I. cav. de Puscariu
cassariulu Societatii.

Comitiva la raportulu cassariului.

Onorabilelui comitetu alu societàtii pentru fondu de teatru romanu, in Budapesta!

Presintandu aci, sub %. Ratiociniulu fondulu pentru teatrulu romanu pe anulu 1874/5, dimpreuna cu actele documentatòrie: am onóre d'a face in privinti'a unei mai corespundietòrie administratiunii si prosperàri a fondulu urmatòriele observatiuni si propuneri:

I. Dupa cum se pòte luà convingere din ratiociniulu presintatu, acést'a — ca si in anii precedenti, — si acuma s'a tinutu strinsu in legatura continuativa cu rezultatulu anului trecut; — si numai in privinti'a formeî esterne am simtitu trebuinti'a d'a face pentru mai bun'a evidentia óre-cari abateri in dóue privintie, — adeca: mai antâiu am luat — dupa usanti'a de contabilitate — fati'a stanga a ratiociniului pentru intratele adeca activele, éra cea drépta pentru esirile adeca passivele séu espensele fondulu, cari comparandu-se un'a cu alt'a, in fine aréta bilantiulu si rezultatulu finalu alu fondulu; — a dóu'a: am despartitu fondulu in dóue parti principale, adeca sub A. partea aceea a fondulu, care stà din capitale efective, si sub B. aceea, care stà numai din promisiuni inea nerealisate.

II. Dupa ce fondulu efectivu, care in anulu acest'a a crescutu cu 774 fl. 74 cr. si prin urmare, pe langa sum'a constatata la adunanti'a generala trecuta cu 5770 fl. 1 cr., a redieatu fondulu efectivu la 6544 fl. 75 cr. — dupa cum se pòte luà convingere din documentele ratiociniului — e deplinu assecuratu, atâtu in privinti'a capitaleloru, câtu si in a intereseloru corrente: remane numai de a se luà partea a dóu'a a fondulu in mai de aprópe esaminare.

In privinti'a acést'a ni servesce de indreptariu numai listele de subscriptiuni, epistolele si obligatiunile private, prin cari se facu promisiuni fondulu, apoi protocolulu de evidenti'a membriloru, din care se pòte vedé cari dintre ei au platitu ceva, séu au remasu in restantia?

Inse tóte aceste promisiuni, fia ele facute in listele de subscriere, fia in epistole séu obligatiuni private, dupa parerea mea, nu au bas'a aceea reala, cá sumele promise — inainte de realizarea loru, sè se pòta luà de parte intregitòria a fondulu efectivu. Ci din contra, considerandu, cà acelor epistole, obligatiuni si subscrieri, li lipsescu formele necassarie de obligamentu, pe care sè se pòta radiemà incassarea sumelor promise, mai cu séma, déca consideràm mai departe si aceea, cà multi dintre subscribenti parte sunt nelegibili si necunoscuti, parte repausati séu saraciti, parte n'au platitu nici prim'a rata a promisiuniloru facute, éra partea cea mai mare sunt in restantia cu tacsele si interesele de mai multi ani, — si la tóte aceste mai venindu si acea impregiurare, cà d. e. list'a de subscriptiune de la Timisióra lipsece, fiindu subscriptiunile de acolo notificate numai prin o epistola a dlui Rotariu cu o suma de 326 fl., din care la cass'a Societatii a incursu numai 60 fl., fara de a se scí, cà cari din-

tre subscribenti au platitu si cari mai sunt in restantia : asiá din tóte aceste considerantie este mai multu decâtu evidentu, cá partea aceea a fondului, care e basata pe amintitele promissiuini, cu pucina esceptiune a acelora , pe a carora cuventu se mai póte basá sperantia, in cea mai mare parte e mai putinu decâtu ilusoria, mai cu séma, déca vomu considerá mai departe, cá incassarea ataroru restantie pe calea judiciaria, neavendu basa deplina, ar fi nu numai imposibila, dar n'ar conveni nici cu interesele materiale si morale ale Societáti, éra tinerea loru in evidéntia — fara vr'unu prospectu de realizare — numai ingreunéza administrarea fondului insedaru ; — in fine, considerandu, cá tacs'a statorita pentru unu membru fundatoru cu 500 fl. e — cu privintia la starea materiala cea debila a inteligintiei si a poporului nostru — neamesoratu pré mare, asiá cá in decursulu de 6 ani d'abiá s'au aflatu siese insi, cari s'au inserisú cá membrii fondatori, si si din acestia numai doi insi au platitu câte ceva din sumele promise, dar nici unulu pe deplinu, — pe candu cu o suma mai potrivita si mai lesne de realizatu s'aru aflá mai multi membrii, satisfacéndu realu, prin care fondulu ar prosperá cu multu mai bine si mai solidu ; apoi mai luandu si aceea in cumpenire, cá deschilinirea membriloru ordinari in aceea ce platescu unu capitalu de 100 fl., si in acei ce subseriu numai o tacsá anualá de 6 fl. pe unu periodu de 3 ani, e cu totulu nepotrivita si disproportionata, pentru cá cei d'antáiu nu numai fondéza unu capitalu insemnatu, dara prin acél'a assecuréza prin interesele lui equivalentulu tacséi pentru totu-de-una : pe candu subscribentii cu tacsé se deobléga numai pe trei ani, si si cu acestia adese ori remanu in reatantia :

Dupa tóte aceste observári suntemu constrinsi de a trage, atátu pentru trecutu, cátu si pentru viitoru, urmatóriele conclusiuni, ce le instrú aci in forma de propuneri :

1. Cá pentru timpulu trecutu sè se invite toti membrii fundatori, ordinari si binefacatori, cari au facutu promissiuini pentru fondu, si a nume aceea, cari s'au deobligatu fondului cu unu capitalu anumitu, ori sè platésca summ'a promisa in bani gata séu in obligatiuni de statu , ori sè dea obligatiuni private dupa tóte formele legale — pe blanquette a nume gatite spre acél'a-si scopu din partea comitetului, — deobligandu-se respectivulu membru pe sine si pe urmatorii sei legali, cá voru platí atátu capitalulu, cátu si interesele 5%, amortisandu-le celu multu in 10 rate anuale, si asigurandu obligatiunea prin hipoteca reala, asiá cá sè se póta realizá atátu fatia cu respectivulu debitoru, cátu si fatia de urmatorii sei, in respectiv'a realitate hipotecaria, — in casu de lipsa chiar si pe calea judiciaria.

Asemene voru fi de a se invitá si membrii ordinari, cu tacséle restante, d'a le platí intr'unu timpu hotarindu prin comitetulu Societáti.

In tóte aceste casuri respectiviloru li se va face prin blanquette admonitionale cunoscutu cá nesatisfacéndu in vr'unu tipu séu altulu pana la terminulu pusu, — se voru sterge din seri'a respectiviloru membrii si acésta stergere se va face in jurnale de obsce cunoscuta.

Cu executarea acestoru mesure e d'a se insarciná comitetulu societáti, care apoi in totu anulu va si presintá adunantie generale list'a membriloru fondatori si ordinari effectivi, apoi list'a membriloru cari nesatisfacéndu vinu d'a se scóte din seri'a membriloru, si sumele restante, de a se sterge din evidéntia fondului.

2. Pentru viitoru ar fi d'a se hotarí si prin ur-

mare d'a se modificá §. 4 alu statutelor in urmatoriu tipu :

§. 4. Membrii Societáti sunt :

a) *fondatori*, cari dau fondului odata pentru totu-de-una, celu putínu una suta florini v. a. in bani gata, séu in obligatiuni de statu, séu in obligatiuni private hipotecate realu cu 5% anuale cameta, pe langa amortisatiunea capitalulu si platirea intereselor celu multu in 10 rate anuale, deobligandu-se pe sine si pe urmatorii sei la acést'a ;

b) *ordinari*, cari se deobléga in list'a de subscriptiune séu in epistola cu subscrierea numelui propriu, d'a platí fondului o taxa anualá de 5 fl. ; — acestia se considera de membri ordinari actualminte numai pe anii pentru cari au platitu tacs'a. De aceea indata cu incetarea platirii tacséi, inceta d'a fi membri Societáti, si se voru puté primí de nou in seri'a membriloru ordinari numai déca pe langa nóu'a tacsá au depuratu celu putinu si trei rate restante, séu fiindu cu mai putini ani in restantia, tacséle pe anii restanti ;

c) *ajutatori*, cari contribuescu mai pucinu decâtu se recere d'a puté fi insirati intre membri fondatori séu ordinari.

Modificarea acésta a statutelor se va aduce prin comitetu la cunoscenti'a respectivulu ministru spre apropare.

III. In privinti'a administratiunii interne a fondului am sè facu urmatóriele observatiuni :

Cu purificarea successiva a partii aceleia a fondului, care consta numai din pomissiuini, se va luá in ratiotiniu numai positiunile effective.

Dupa ce deja acum fondulu a ajunsu la o suma efectiva destulu de considerabila, se simte necesitatea, cá pentru pastrarea hârthieloru preciose si a documentelor celoru mai insemnate a fondului, apoi chiar si a baniloru pana la inlocarea loru la institute de pastare, sè se procure o cassa Wertheimana propia a fondului, apoi sè se introduca protocóle regulate de esibite, jurnale de espeditiune, conto principalu (Hauptbuch), jurnale de dí pentru percepte si espense, blanquette pentru admonitiuni si obligatiuni etc. — si pentru procurarea tuturoru acestora sè se voteze comitetului unu creditu de 150 fl., pe langa dare de socotéla la timpulu seu.

Aceste propuneri aducéndu-le la cunoscenti'a onorabilelui comitetu, lu-rogu, cá insusindu-si-le sè le presinteze si din parte-si celei mai de aprópe adunantie generale, spre primire, recomandandu inca odata adoperarea tuturoru commembriloru intr'acolo, cá emancipandu-ne de calculii ilusorii, sè contámu numai pe factori positivi si pe semne reale, — sè purificámu fondule de positiuni ideale, sè-lu stabilimú numai pe sumele cele effective, — sè inlesnimú participarea membriloru la societate prin stabilirea de tacsé mai moderate, dar sè fimú mai rigurosi la primirea loru, conditionandu de la platirea factica a tacselor, si sè nu ne mai incurcámu cu promissiuini facute afara de bariera formelor legale : cá numai asiá vomu prosperá, numai asiá ne vomu puté ferí de precipisiele, in cari au ca diutu multe asemene intreprinderi associative ; fiindu mai rigurosi, mai corecti, mai scrupulosi — vomu progressá incetu — incetu, dar siguru si d'a dreptulu spre scopulu finalu ce ni l'amú propusu la intemeierea acestui fondu.

Bupapesta in 8 augustu 1875.

Ioanu cav. de Puscariu,
cassariulu Societáti.

A d a u s u

la raportulu dlui cassariu.

Onorabila adunare generala!

Dlu cassariu incheiandu raportulu seu inca la 8 aug. a. c., si eu inca dupa acestu terminu mai avendu spese cu cancelari'a, vinu a raportá suplementariu, — cá din sum'a de 15 fl. rezervata pentru spesele cancelariei, in decursulu anului s'a spesitu 11 fl. 35 cr., — si astfelu a mai ramasu la mine spre acestu scopu 3 fl. 65 cr., precum se vede din din not'a alaturata sub a).

Resitia 3 oct. 1875

Iosifu Vulcanu,
secretariu.

C E E N O U ?

Canalulu la Manche a fostu teatrulu unei intemplári interesante. Capitanulu Webb a trecut cu notulu canalulu numitu in 21 de óre si 45 minute. A plecatu la Dover, si a esitu la Calais. Faptulu lui a stérnitu admiratiunea tuturoru barbatiloru de specialitate, cá-ci dinsulu a intrecutu pe cei mai renumiti notatori.

Nunta de diamantu. La Reichenberg dílele trecute si-a serbatu o parechia nunt'a de diamantu. Cutare Franciscu Watznauer la 1800 s'a cuunatu cu soci'a, cu care traiesce de atunce in armoni'a cea mai buna. Ei au siepte prunci, 43 de nepoti, 27 de stranepti.

La Simleu s'a aretatu septeman'a trecuta pe bani unu uriesiu din Moravia. Dinsulu e mai de optu urme innaltu, si capulu lui e cam asiá de mare ca unu vasu de jumetate de acovu. Piciórele-i sunt asiá de mari, incátu nici unu calcunariu nu-i face incaltiamintele mai lesne de 41 fl.

Averea familiei Orleans, conformu apretiu-riloru mai nóue, se urca la optu-dieci de milióne de franci.

Drama de amoru. Domnisiór'a Vilma Pecariu, fic'a adoptiva a veduvei Soós (sor'a ministrului de interne Colomanu Tisza,) cadiu victima unei nenorociri triste la 17 l. tr. in comun'a Varannó. Domnisiór'a Pekarik erá de 18 ani, etate in care anim'a incepe se palpite cu focu. Ea iubiá si alesulu animei sale erá unu june diregatoriu regescu. Relatiunea nu putu remané secretu inaintea mamei adoptive, cu atátu mai vertosu, cá domnisiór'a Vilma i spuse totu. Mam'a adoptiva inse nu se invoi, si invitá fét'a a desface ori ce legatura. — Vediendu dins'a, cá nu póte fi fericita, beu apa cu fosforu si muri nu peste multu.

In contra betiei. Diet'a Galitiei a votatu o lege in contra betiei, care acolo intr'atát'a s'a latitu, incátu deja a si produsu fructele cele mai inmorale. Celu ce se va vedé ori unde betu, va platí o pedépsa de 5 fl., si déca nu ar puté platí, se va condamnă la inchisóre de trei díle. Déca acésta abatere se va repetí, respectivulu se va pune sub tutela. Crismarii se voru pedepsi, asemene, si in casu de repetire li se va sistá dreptulu de industriasiu, mai alesu déca voru dá de beutu betiviloru cunoscuti si i voru tolerá in crismele loru, séu déca individiloru mai tineri de 12 ani li voru dá beuturi spirituóse. — Celu ce va imbetá pe unu june mai

tineru de 16 ani, va platí cá pedépsa 15 fl., séu va suferi temnitia de optu díle.

Societati si institute.

× **O nóua societate economica.** Junimea am-ploiatiloru comerciali romani din principalele magazine ale pietii Bucuresciloru a luatu iniciativ'a pentru formarea unei societáti sub titlulu „Prevederea.“

T e a t r u.

× **Teatrulu celu mare din Bucuresci.** Directiunea generala a teatreloru in Romani'a, in unire cu comitetulu teatralu, a acordatu dlui Pascaly concessiunea pe cinci ani, cu dreptulu de a dá represintatiuni romane in teatrulu celu mare, fara nici o subventiune. Reparatiunea teatrului fiindu a se terminá in primele díle ale lunei decemvre, represintatiunile companiei dlui Pascaly voru continuá aiurea pana la deschiderea teatrului restauratu.

T r i b u n a l e.

× **Dlu Ioanu Florianu,** presedintele tribunalului desfiintiatu din Naseudu, fu transpusu in aceea-si calitate la Szamos-Udvarhely.

Un esecutoru omoritu. Din Szentes se scrie, cá acolo in lun'a trecuta presintandu-se esecutorulu de dare la unu omu plinu de datorii, acést'a luá pusc'a si lu-impuscá.

Trei husari la Alba-Regésca au falsificatu bani de argintu, si a nume de cei de díce cruceri. Inse insielatiunea loru se descoperi, si fure tradusi inaintea judecatoriei competente.

Din plat'a diregatoriloru de acuma inainte numai a trei'a parte se va puté secestrá. Pan'acuma, precum se scie, s'a pututu tóta plat'a, — afara de 300 fl.

O móra de vaporu cu 100 fl. si inca nu la noi, ci in Bohemia. In Havran langa Brúx nu de multu s'a licitatu o móra de vaporu cadiuta in concursu. Pretiulu de estimatiune a fostu 18,000 fl., dar neinfatisiandu-se mai multi licitanti decátu unulu, dinsulu cumperá móra cu 100 fl.

Frumosu inceputu! Cetimu in „N. Hirlap“, cá pan'acuma diurnele a 5 deputati sunt cuprinse pe cale judecatorésca. De óra-ce legea de incompatibilitate acésta nu permite, acei deputati voru fi siliti séu a-si depune mandatulu, séu — a platí. Va fi greu Incu a alege din aceste dóue.

E c o n o m i a.

Póme parfumate. Francesulu iubescu parfumu. Totu ce cade in man'a lui, lu-parfuméza, si decurendu acestu doru de parfumare se aplicá si la póme. Inainte de a se cóce, pér'a, merulu séu alte póme se gauréza cu unu acu si aceste locuri apoi se stropescu cu parfumu. Acésta operatiune se repetiesce totu a diecea dí, si pómele pe candu se cocu au parfumu doritu.

Unu porcu grasu, de 9¹/₂ màji, se aréta de câte-va díle pentru bani in Budapesta. Capulu lui e asiá de mare ca si alu unui tauru.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: IOSIFU VULCANU.